

A helyiségek, terek jelentősége a kisgyermekkorai nevelésben

A helyiség, mint „harmadik pedagógus”

A 2023. októberi továbbképzés témája a helyiségek (csoportszoba, osztályterem) szerepe és az ebben rejlő lehetőségek kiaknázásának új megközelítése volt. A képzés középpontjában a célzott kezdeményezések nélküli, csupán a teremrendezési koncepció hatására kialakuló, nem formális tanulási lehetőségek álltak és ezek motiváló hatása a gyermekekre.

Már a bemutatkozó körben az előadó, Dr. Bachmann Ilona úgy irányította a beszélgetés fonalát, hogy előtérbe kerüljenek a szabadon választható napközbeni önálló játék- és mozgáslehetőségek. Mennyire ösztönzőek az intézmény helyiségei? Mit tanulhatnak bennük a gyermekek?

Az óvodapedagógusok és a tanítók arról számoltak be, hogy az intézményekben rendelkezésre álló helyiségek nem mindig ideálisak, gyakran nem áll rendelkezésre megfelelő tér és idő a szabad játékhoz. Nem használjuk ki eléggé a szabadtéri lehetőségeket a nyelvközvetítésre, amikor a gyermekek mozgás közben használhatják a nyelvet. A gyermekeknek a játékhoz helyre, térre, időre, játékszerekre és társakra van szükségük. Vagy lehet játékszerek nélkül is játszani?

Az előadó számos ötletet adott ahhoz, milyen lehet a teremrendezési koncepció a kisgyermekkorai pedagógiában, hogyan támogatják a reformpedagógiai irányzatok azt az elképzelést, hogy a teremre, mint „harmadik pedagógusra” tekintünk. A terem meghatározó szerepére vonatkozó ötletek és tapasztalatok kerültek szóba.

A cél: A helyiségek hordozzanak magukban maximális játék, mozgás és tanulási lehetőségeket.

Tér, játék és nyelv. Mi szükséges ahhoz, hogy a terem elrendezését gyermekközpontúra és ösztönzőre tervezzük? Milyen lehetőségek vannak a saját intézményünkben?

Rövid filmrészletek motiválták a résztvevőket arra, hogy magukkal vigyék a látott ötleteket a belső tér kialakítására, gondolkodjanak el azon, hogyan tudnák ezeket a saját pedagógiai gyakorlatukba beépíteni, hogy a tér elrendezése a lehető legjobban ösztönözze a sokoldalú tapasztalást és a játékot.

A résztvevők csoportmunkában vizsgálták meg, hogyan tudnák alkalmazni a Schilling által létrehozott modern teremrendezési koncepció elemeit a saját intézményükben, illetve mit értünk Montessori „előkészített tanulási környezet”-én.

A zürichi erdei bölcsőde példája elgondolkodtatta a résztvevőket, hogy tér kifejezésen nem csak a belső tereket értjük. A játszóudvar és a természet is része, amelyek tágítják a tér fogalmát és különböző nyelvközvetítési lehetőségeket is nyújtanak a célnyelven.

Konkrét példákkal mutatták be a csoportok, miként tapasztalhatják meg a teret a gyermekek egyszerű játékok segítségével.

A résztvevők beszélgettek arról is, miért lehetnek hasznosak a mindennapokban a Reggio pedagógia meghatározó tételei, mint például a padlóig érő ablakok.

A modern kisgyermekkor pedagógiában jelenleg aktuális kérdés, mit jelent a multiszenzoros tapasztalás, a lelkesedő, örömteli, önrendelkező tanulás. Mi a tér, a teremrendezés szerepe, jelentősége a belső motivációból fakadó tanulásban?

Mit jelent a gyermekek modern, gyermekközpontú és támogató pedagógiai segítése? Erről is véleményt cseréltek a pedagógusok.

A pedagógus szerep is átalakulóban van, változik az is, hogyan jutunk el a klasszikus kezdeményezésektől a speciális, differenciált egyéni foglalkozásig úgy, hogy közben a csoport játszik a motiváló terekben. A gyermeki játék ezen fajtája szabad, sokoldalúan fejlesztő, és ebben a folyamatban érvényesülhet leginkább a fejlődépszichológiai aspektus.

Hosszú út áll még előttünk. Nem csak a reformpedagógiai nézetek által befolyásolt újszerű és a gyermekeknek legmegfelelőbb teremrendezési koncepciókkal kell megismerkednünk, hanem a pedagógusok szemléletváltása is szükséges, amelyet gyermekeink érdekében lépésről lépésre kell megvalósítani.

Az első gondolatébresztő lépést megtettük, mindenki felmerültek a kérdések:

Mi nem megfelelő a saját intézményemben, min változtatnék? Hogyan tudok inspiráló tereket, csalogató sarkokat és kuckókat kialakítani? Mi szükséges ahhoz, hogy ötleteimet megvalósítsam?

A továbbképzést a Bajor Oktatási és Kulturális Minisztérium támogatásával a Magyarországi Német Pedagógiai és Módszertani Központ valósította meg.